

Er Garborg fremdeles farlig på Jæren?

Av Rolf Erik Solheim

I sin innsender 22.12.2000 etterlyser Kjell I. Johnsen forklaring på ordene ”personlig kristen” og ”religiøs humanisme”. Han mener at Tor Obrestads intervju med meg om Arne Garborgs livssyn 11.11. således kunne vært bedre. Det kunne det sikkert, men det er begrenset plass til å tydeliggjøre alle synspunkter i et kort intervju. De som ønsker klargjøring finner den på vårt Garborg-nettsted nedenfor.

Imidlertid peker Johnsen på fenomenet at fritenkeren G fremdeles ikke er helt grei å håndtere på Jæren. Det kan vise seg å bli slik også i Garborgåret 2001.

Gs konklusjon på sin metafysiske reise lyder slik i dagboka den 23. 2.1907:

”I *Den burtkomne Faderen* og *Jesus Messias* hev eg (dertil) gjort det eg kunde til aa jamne Veg for Folk av mitt Slag, jamne Veg, so dei kann finne fortare, og dermed vel lenger fram

enn eg kunde vinne. Eg skynar meir og meir, at eg her hev gjort det eg kunde gjera; og daa min Veg laag her, so maa eg og tru at eg hev gjort det eg skulde gjera . . . eg er glad for at eg fekk liva so lengi at eg kom so vidt „til Ro” ; fekk sjaa utyvi Tilvære mitt i Samanheng. Som Live var lagt til Rettes for meg, so var det dette religiøse eg fysst og fremst maatte klara.”

Her viser G at:

1. Den som ønsker å

- forstå hva han mente i religiøse og metafysiske spørsmål, eller la ham få ”jamne veg” i egen søken, bør lese disse to bøkene i sammenheng.
2. Hans standpunkt var evolusjonsmessig, slik at ”folk av mitt slag” var ment å komme lenger enn ham selv. Her gjalt altså ingen dogme eller doktriner. Han var imot alt slikt.
3. Denne hans ”avklaring” i religiøse spørsmål, denne ”Ro” er sylkvass i sin utforming og overlater ingen i tvil om hvor han stod. Han kommer stadig tilbake til denne avklaring i sitt største verk – sine 6 bind dagbøker skrevet 1905-23.
4. Erttertidens grumsete syn på hans eventuelle ”kristendom” er ren uvilje eller mangel på å ha lest de to bøkene ovenfor, eller å ha studert hans dagbøker.
5. Personlig var dette det viktigste i Gs liv. Men også garborgforskningen har hatt det strevsomt med å få fram dette, fordi det ikke er enkelt å lage avhandlinger om noe som i utgangspunktet er krystallklart.

Hulda skriver i forordet til dagbøkene:

”Noko av det verste for han i desse åri var at bøkane hans vart so mistydde. Sume blad skrytte, men på ein måte som synta at meldarane lite eller ingenting skyna av det dei skreiv

um, andre var kalde og gretne . . . Mest harma det honom, at «Den burtkomne Faderen» av mange vart teki for ei teologisk oppbyggjingsbok. «Garborg har nu opgit kunsten og slått sig på gudfrygtighed og opbyggelseslitteratur». Titelen var deim nok. Og han som meinte, at han her hadde tala so tydeleg og klårt og ærleg um sitt syn på kyrkja og teologien, at det skulde vera rådlaust for nokon å mistyde han.”

Slike tendenser er absolutt til stede på Jæren også i dag. Garborgåret forsøker helst å unngå tilstelninger som tar opp Gs kontroversielle livssyn til debatt. I de ”Garborgkveldar” som skal arrangeres i kirkene i Time, Bryne og Nærbø kommer det til å bli valgt ut buddstykker av tekstene fra DBF og HS som ikke støter kirken i dag. Ingen hensyn synes å tas til hva G selv ville ment om slike tilstelninger, der hans livssyn må vike og ikke får komme fram.

Derfor finnes Garborg på nettstedet www.framtiden-er-din.com

Der er *Jesus Messias* lagt ut. Nesten ingen har lest det i dag. Også *Den bortkomne Faderen* er lagt ut. Dessuten er det med utdrag fra hans dagboksnotater om "Jesus Messias"-prosessen som litterært begynte med *Fred* og sluttet med *Heimkomin Son*. Det er synd om Garborgåret på Jæren nå knebler ham slik teologene gjorde i 1907 (og senere) og ikke en gang lar ham få komme fram med det han anså som viktigst med sitt liv.